

EVROPSKÁ KOMISE

TISKOVÁ ZPRÁVA

Štrasburk 11. března 2014

Evropská komise schválila nový postup na ochranu právního státu v Evropské unii

Evropská komise dnes schválila nový postup v případech systémového ohrožení právního státu v kterémkoli z 28 členských států EU. Komisaři totiž ve dvou orientačních rozpravách na téma právního státu konaných 28. srpna 2013 a 25. února 2014 dospěli k závěru, že je potřeba vytvořit nástroj umožňující řešit takováto systémová ohrožení na úrovni EU. Nový postup doplní řízení o nesplnění povinnosti, používaná při porušení právního předpisu EU, a takzvaný postup podle článku 7 Lisabonské smlouvy, který v nejzávažnějších případech umožňuje pozastavení hlasovacích práv při „závažném a trvajícím porušení“ evropských hodnot ze strany členského státu. Nový postup zavádí nástroj pro včasné varování, který Komisi umožňuje zahájit s příslušným členským státem dialog s cílem předejít eskalaci systémových ohrožení právního státu. Nenalezne-li se prostřednictvím tohoto nového unijního postupu řešení, je vždy k dispozici článek 7 jako poslední prostředek k řešení krize a zajištění souladu s hodnotami Evropské unie. Nový postup nedává Evropské komisi žádné nové pravomoci, ani je pro Komisi nevyžaduje. Pouze transparentně ukazuje, jak Komise vykonává svou úlohu podle Smluv.

Předseda Evropské komise José Manuel Durão Barroso uvedl: *„Právní stát je jedním ze základních pilířů Evropské unie. Evropská komise hraje při prosazování právního státu zásadní roli jako strážkyně Smluv. Opakovaně jsem poukazoval na potřebu vytvořit propracovanější postup, jenž Komisi umožní včas a transparentně zasáhnout v případě závažného a systémového ohrožení právního státu v členském státě. Komise dnes splněním tohoto závazku zajišťuje, že v budoucnu dokážeme s využitím zkušeností předcházet krizím právního státu v členských státech a účinně je řešit.“*

„Respektování právního státu je předpokladem pro ochranu všech ostatních základních hodnot, na nichž je Unie založena. Evropská komise působí jako strážkyně smluv, a proto musí zároveň fungovat jako jeden ze strážců právního státu,“ řekla místopředsedkyně Komise Viviane Redingová, komisařka EU pro spravedlnost. *„Pokaždé, když v posledních několika letech došlo ke skutečnému či potenciálnímu ohrožení právního státu v členském státě, obracely se všechny instituce na Komisi jako nestranného arbitra, který má podniknout příslušné kroky. Dnes zavádíme do praxe nástroje, které umožní jednat a zároveň ochránit občany před důsledky narušení právního státu v rámci Unie. Evropská unie je založena na zásadách respektování právního státu a na dodržování rovnosti všech členských států. Z toho vyplývá, že nový nástroj se použije za podmínky závažného a systémového ohrožení právního státu ve všech členských státech bez ohledu na jejich velikost či zeměpisnou polohu.“*

Hlavní rysy nového postupu na ochranu právního státu

- Nový postup vychází plně ze **současných smluv EU** a doplňuje stávající nástroje, tedy postup podle článku 7 a řízení vedená Komisí pro nesplnění povinnosti. To pochopitelně nevyklučuje případné změny Smluv v budoucnu.

- Zaměřuje se na **právní stát**. Právní stát je základem všech hodnot, na nichž je Unie založena. Zaručením právního státu bude dosaženo ochrany dalších základních hodnot. Komise používá širokou definici vycházející ze zásad stanovených v judikatuře Evropského soudního dvora a Evropského soudu pro lidská práva, které v zásadě chápou právní stát jako systém, ve kterém jsou právní předpisy uplatňovány a prosazovány (viz příloha 2).
- Postup může být aktivován v situacích, kdy dojde ke **zhroucení systému**, které poškozuje celistvost, stabilitu a řádné fungování institucí a mechanismů zřízených na vnitrostátní úrovni za účelem zajištění právního státu. Tento postup na úrovni EU není určen k řešení jednotlivých situací nebo izolovaných případů porušování základních práv nebo justičních pochybení.
- **Rovnost členských států**: postup se bude stejným způsobem používat pro všechny členské státy a bude fungovat na základě stejných měřítek pro to, co je považováno za systémové ohrožení právního státu.
- Pro případy ohrožení právního státu je součástí postupu **nástroj pro včasné varování**, který Komisi umožní za účelem nalezení řešení zahájit dialog s příslušným členským státem dříve, než dojde k použití stávajících právních mechanismů podle článku 7 Smlouvy.
- **Evropská komise hraje** v tomto novém postupu na ochranu právního státu **ústřední roli** jako nezávislá strážkyně hodnot Unie. Může se přitom opírat o odborné znalosti ostatních institucí Unie a mezinárodních organizací (zejména o Evropský parlament, Radu, Agenturu EU pro základní práva, Radu Evropy, Organizaci pro bezpečnost a spolupráci v Evropě).

Tři fáze

Cílem postupu je umožnit Komisi, aby ve spolupráci s členským státem zabránila systémovému ohrožení právního státu s potenciálem „zřejmého nebezpečí závažného porušení“ hodnot Evropské unie, které by vedlo k použití článku 7 Smlouvy o Evropské unii. Existují-li jasné známky takového ohrožení, může Komise zahájit **postup před použitím článku 7** tím, že vstoupí s tímto členským státem do dialogu. Postup má **tři fáze** (viz schéma v příloze 1):

1. **Komise provede posouzení**: Komise shromáždí a ověří všechny relevantní informace a posoudí, zda existují jasné známky systémového ohrožení zásad právního státu. Dospěje-li k závěru, že se o takovou situaci skutečně jedná, zahájí s dotčeným členským státem dialog – zašle mu jako varování odůvodněné stanovisko za účelem ochrany právního státu. Členský stát může odpovědět.
2. **Komise vydá doporučení**: V druhé fázi, pokud otázka již nebyla uspokojivě vyřešena, vydá Komise členskému státu doporučení za účelem ochrany právního státu. Členský stát dostane lhůtu pro vyřešení zjištěných problémů a musí Komisi informovat o přijatých opatřeních. Komise své doporučení zveřejní.
3. **Kroky v návaznosti na doporučení Komise**: V třetí fázi Komise sleduje kroky, které členský stát na základě doporučení podniká. Pokud není ve stanovené lhůtě dosaženo uspokojivého výsledku, může Komise použít jeden z mechanismů stanovených v článku 7 Smlouvy o Evropské unii.

Celý proces je založen na nepřetržitém dialogu Komise s členským státem. Komise pravidelně a podrobně informuje Evropský parlament a Radu.

Souvislosti:

Dodržování právního státu je předpokladem pro ochranu všech základních hodnot vyjmenovaných v článku 2 Smlouvy o Evropské unii. Je rovněž nezbytné pro zachování všech práv a povinností vyplývajících ze Smluv a z mezinárodního práva. Od roku 2009 se Evropská komise několikrát potýkala s krizovými událostmi v některých členských státech, které v oblasti právního státu odhalily konkrétní problémy. V projevu o stavu Unie za rok 2012 předseda Barroso připomněl, že politická unie vyžaduje i posílení právního státu jako základní hodnoty EU, a oznámil kroky za tímto účelem ([SPEECH/12/596](#)). Ve stejném duchu se vyslovil [Evropský parlament v usnesení z 3. července 2013](#) a [Rada pro spravedlnost a vnitřní věci v závěrech z 6. června 2013](#) (viz také [SPEECH/13/348](#)).

Sbor komisařů vedl první orientační rozpravu o tom, jak zajistit lepší ochranu právního státu v Evropské unii, na semináři v srpnu 2013. V září pak místopředsedkyně Redingová představila v Centru pro evropská politická studia svou vizi nového postupu na ochranu právního státu v Evropské unii ([SPEECH/13/677](#)). V listopadu 2013 se za účasti více než 600 aktérů uskutečnila konference na vysoké úrovni o budoucnosti soudnictví v EU, *Assises de la Justice*, jejíž jedna část byla věnována [novému mechanismu pro ochranu právního státu](#).

Na základě všech těchto diskusí uskutečnil sbor komisařů 25. února 2014 další orientační rozpravu a následně přijal nový postup na ochranu právního státu, který se dnes předkládá.

Další informace

Projev předsedy José Manuela Barrosa o stavu Unie za rok 2012:

[SPEECH/12/596](#)

Internetové stránky předsedy Evropské komise José Manuela Barrosa:

http://ec.europa.eu/commission_2010-2014/president/index_en.htm

Internetové stránky místopředsedkyně Komise Viviane Redingové, evropské komisařky pro spravedlnost:

<http://ec.europa.eu/reding>

Předseda Barroso a místopředsedkyně Redingová na Twitteru: [@BarrosoEU](#)
[@VivianeRedingEU](#)

Kontaktní osoby:

[Pia Ahrenkilde Hansen](#) (+32 22953070)

[Natasja Bohez Rubiano](#) (+32 22966470)

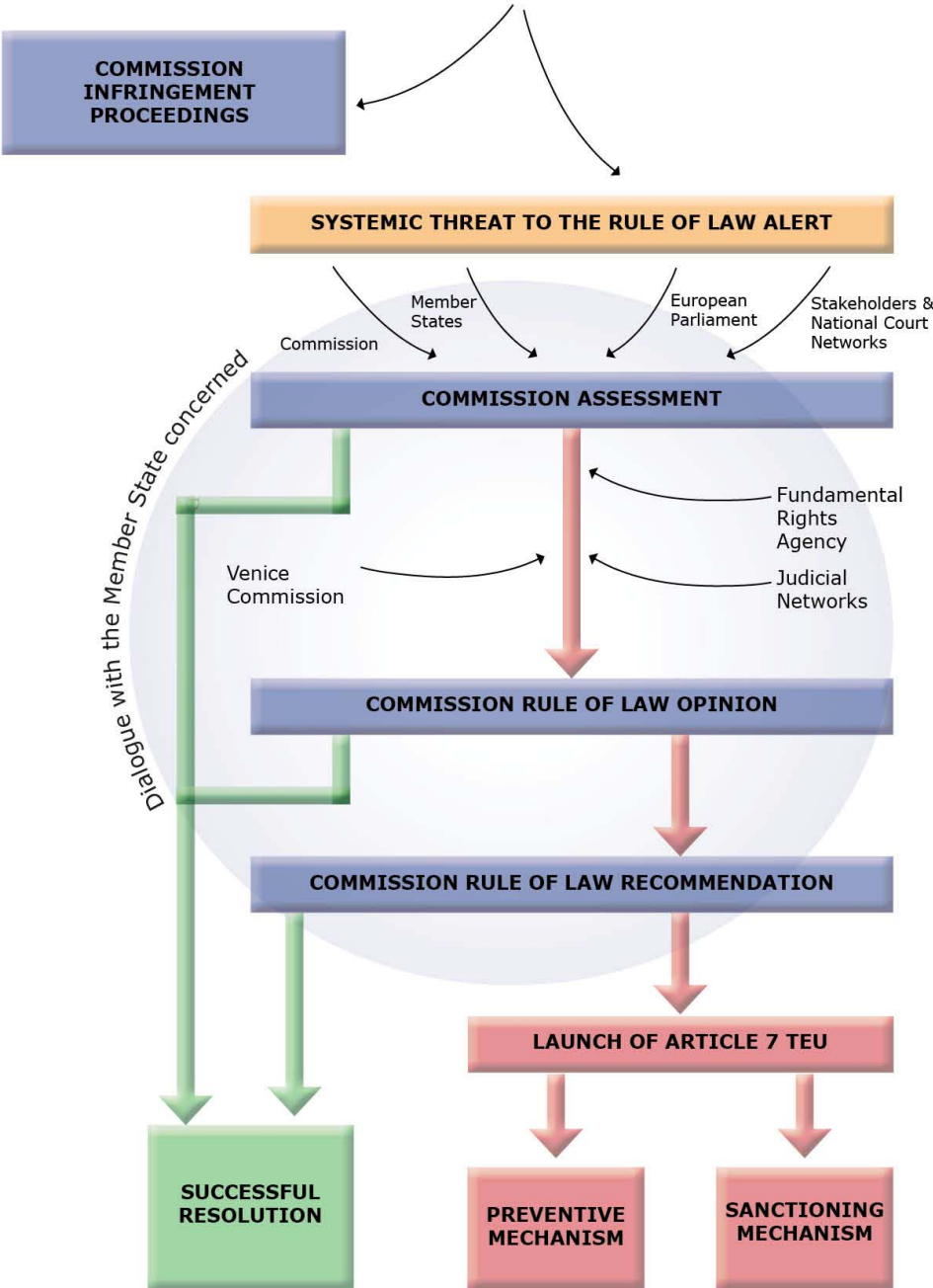
[Mina Andreeva](#) (+32 22991382)

[Natasha Bertaud](#) (+32 22967456)

Pro veřejnost: služba **Europe Direct** po telefonu **00 800 6 7 8 9 10 11** nebo [e-mailem](#)

Annex 1: The new EU rule of law framework

A rule of law framework for the European Union

Annex 2: The rule of law in the Union legal system

In its case law, the Court of Justice has highlighted a number of general principles of law stemming from the constitutional traditions common to the Member States that are linked to the rule of law. These include:

- (a) **the principle of legality**, which in substantial terms includes a transparent, accountable, democratic and pluralistic process for enacting laws;
- (b) **legal certainty**, which requires amongst other things that rules are clear and predictable and cannot be changed retrospectively;
- (c) **prohibition of arbitrariness of the executive powers**. The principle of the rule of law regulates the exercise of public powers and makes sure that every State intervention has a legal basis and is constrained by law;
- (d) **independent and effective judicial review**, including respect for fundamental rights. The Court reiterated that the EU is a union based on the rule of law in which the acts of its institutions are subject to review of their compatibility with, in particular, the Treaties, the general principles of law and fundamental rights. Citizens are entitled to effective judicial protection.
- (e) There is a clear link between the **right to a fair trial and the separation of powers**. Only a tribunal which is independent from executive powers can guarantee a fair trial to citizens. The Court referred to an *operational separation* of powers implying an independent and effective judicial review, pointing out that "[...] EU law does not preclude a Member State from simultaneously exercising legislative, administrative and judicial functions, provided that those functions are exercised in compliance with the principle of the separation of powers which characterises the operation of the rule of law";
- (f) **equality before the law**. The Court has emphasised the role of equal treatment as a general principle of EU law by stating that "it must be recalled that the principle of equal treatment is a general principle of EU law, enshrined in Articles 20 and 21 of the Charter of Fundamental Rights of the European Union".

Source: A more comprehensive version of these principles and the case law can be found in Annex 1 of the Communication "A new EU Framework to strengthen the Rule of Law".